

Αποασυλοποίηση

Ανάπτυξη αντιδράσεων στην κοινωνία και στην επιστήμη που εκφράστηκε μέσα από ρεύματα και κινήματα, όπως ο ανθρωπισμός, ο φεμινισμός, ο κονστρουξιονισμός και τα ανθρώπινα δικαιώματα άσκησε πιέσεις και στο χώρο της ψυχιατρικής

Σταδιακή μεταρρύθμιση των δομών ψυχικής υγείας από τη δεκαετία του 50' κι έπειτα (αποασυλοποίηση, αποψυχιατρικοποίηση)

Άσυλα και ψυχιατρεία έπαψαν να αποτελούν τον πυρήνα της ψυχιατρικής περίθαλψης και αντικαταστάθηκαν από εναλλακτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας σε κοινοτικό επίπεδο

Οι
πρωτοπόροι

William Tuke (1732-1822)

Philippe Pinel (1745-1826)

Eli Todd (1769-1833)

Dorothea Dix (1802-1887)

Lightner Witmer (1867-1956)

Η Γαλλική Σχολή

Dominique Esquirol (1772-1840)

Philippe Pinel (1745-1826)

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
Θεραπεία	Πρόληψη
Έμφαση στην ασθένεια/διαταραχή	Έμφαση στην ευημερία
Οι δομές είναι απρόσωπες /διεκπεραιωτικές	Οι δομές ενισχύουν τη συμμετοχική/ συνεργατική δράση
Αποκατάσταση	Επανένταξη

Λέρος

- ❖ νησί με το μεγαλύτερο κτιριακό απόθεμα, κληρονομιά της Ιταλικής Κατοχής
- ❖ η «λύση» του προβλήματος της υπερπληρότητας που αντιμετώπιζαν τα δημόσια ψυχιατρεία της Ελλάδας (μεγάλη αύξηση του αριθμού των εγκλείστων στα δημόσια Ψυχιατρεία μετά τον Πόλεμο)

Λέρος

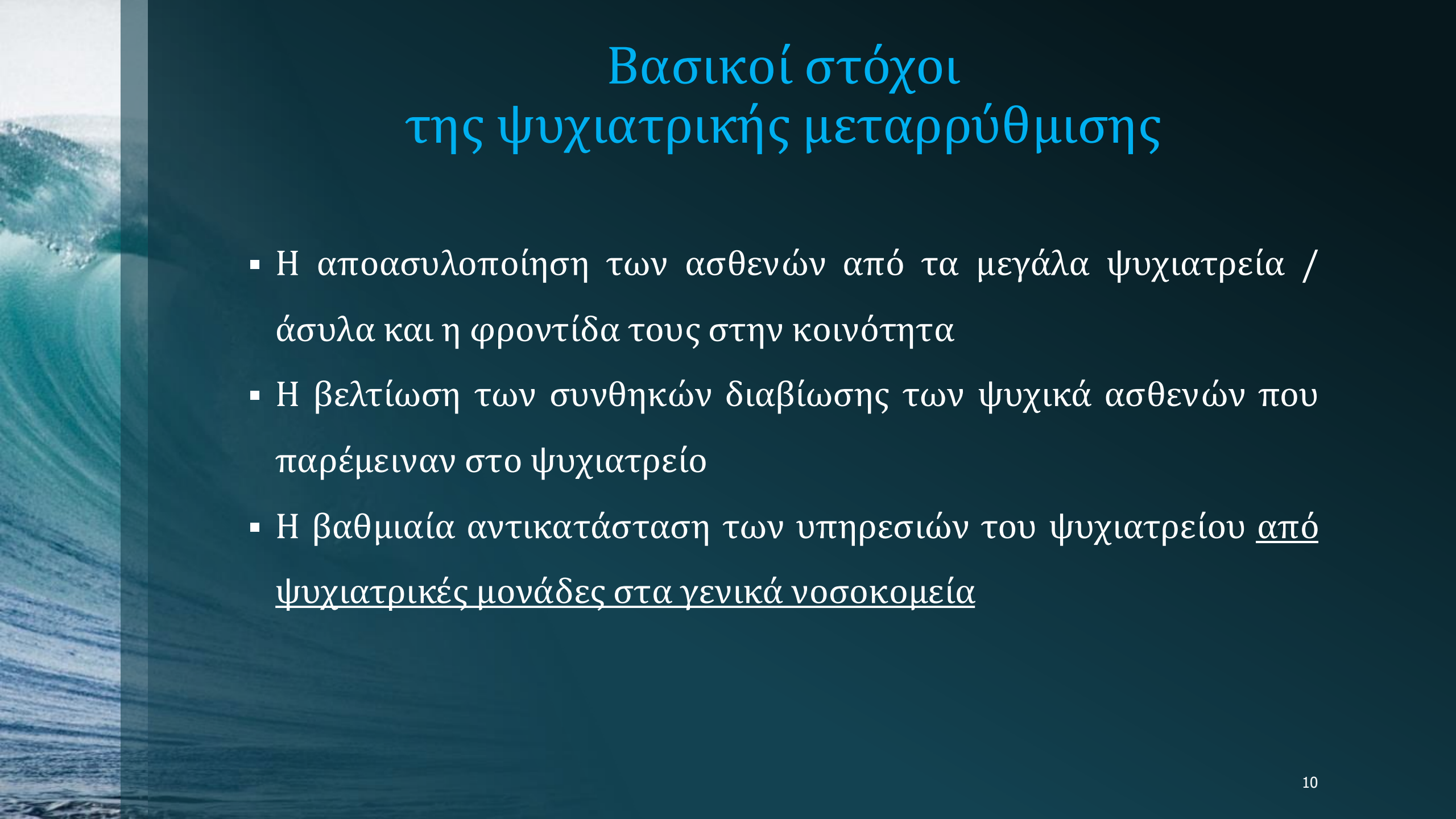

- ❖ Με Βασιλικό Διάταγμα (7-5-1957 στο ΦΕΚ 76/57 Τ. Α΄) ιδρύεται η «**Αποικία Ψυχοπαθών Λέρου**» σε κτίρια της Ιταλικής Ναυτικής Βάσης
- ❖ 650 κλίνες και 101 άτομα προσωπικό από τα οποία:
- ❖ 6 γιατροί
- ❖ 16 νοσοκόμες (!), και
- ❖ 20 άτομα φύλακες ασθενών.

Κοινωνική ψυχολογία στην Ελλάδα

- ❖ **τέλη '50** : Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών
- ❖ **Δεκαετία 70'** : (Ψυχιατρείο Λέρου) Δημοσιεύματα στον τύπο
- ❖ **1984** (Νόμος 815/1984) του Υπουργείου Υγείας βασισμένος σε κανονισμό της ΕΟΚ : 1η πολιτική κίνηση με στόχο την αποασυλοποίηση και την κοινωνική αποκατάσταση των ψυχικά νοσούντων, μέσω προγραμμάτων και ανάπτυξης κοινωνικών δομών (Ποταμιάνος, 2000)

Βασικοί στόχοι της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης

- Η αποασυλοποίηση των ασθενών από τα μεγάλα ψυχιατρεία / άσυλα και η φροντίδα τους στην κοινότητα
- Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ψυχικά ασθενών που παρέμειναν στο ψυχιατρείο
- Η βαθμιαία αντικατάσταση των υπηρεσιών του ψυχιατρείου από ψυχιατρικές μονάδες στα γενικά νοσοκομεία

Βασικοί στόχοι της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης

- Η οργάνωση και η δημιουργία κοινοτικών υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Η εκπαίδευση των επαγγελματιών ψυχικής υγείας που στελεχώνουν τις υπηρεσίες (Ποταμιάνος, 2000)

Βαθμίδες πρόληψης

- **Πρωτογενής πρόληψη** (καλύπτει όλες τις φάσεις της ζωής :
κρατική, κοινωνική, πολιτική)
- **Δευτερογενής πρόληψη** (άτομα που ήδη νοσούν)
- **Τριτογενής πρόληψη** (ψυχοκοινωνική αποκατάσταση)

Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση Τριτογενής πρόληψη

- Ψυχιατρική εργοθεραπεία
- Κοινωνική αποκατάσταση
- Επαγγελματική αποκατάσταση (αποϊδρυματισμός)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ «ΨΥΧΑΡΓΩΣ»

«Ψυχαργώς»

Εθνικό σχέδιο για την αλλαγή του τρόπου παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας

Μετάθεση του κέντρου βάρους από την παρεχόμενη ασυλικού τύπου περίθαλψη, όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα, στην κοινοτική φροντίδα

Χωρίς να απομακρύνει τα άτομα από το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον

«Ψυχαργώς»

- Αφορά στην ανάπτυξη δομών και δράσεων σε όλη τη χώρα
- Παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας, που έχουν σκοπό την πρόληψη, τη διάγνωση, τη θεραπεία, την περίθαλψη, την ψυχοκοινωνική αποκατάσταση, την κοινωνική επανένταξη, καθώς και την ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σε θέματα ψυχικής υγείας
- Αφορά και στις τρεις βαθμίδες πρόληψης

«Ψυχαργώς»

- Στόχος : κάθε άτομο με προβλήματα ψυχικής υγείας να βρίσκει απαντήσεις στα προβλήματά του στον τόπο που ζει και εργάζεται
 - μέσα στην κοινότητα
 - με τις ελάχιστες δυνατές επιπτώσεις στιγματισμού, περιθωριοποίησης και αποκλεισμού

«Ψυχαργώς» Δομές

**Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης
στεγαστικού τύπου:**

Ξενώνας, Οικοτροφείο, Προστατευμένα Διαμερίσματα

Γενικά Νοσοκομεία:

Ψυχιατρικά Τμήματα

**Κοινοτικές δομές παροχής υπηρεσιών ψυχικής
υγείας:**

Κέντρα Ημέρας, Κινητές Μονάδες, Κέντρα Ψυχικής
Υγείας, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα

«Ψυχαργώς»

Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στεγαστικού τύπου:

Ξενώνας, Οικοτροφείο, Προστατευμένα Διαμερίσματα

Γενικά Νοσοκομεία:

Ψυχιατρικά Τμήματα

Κοινοτικές δομές παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας:

Κέντρα Ημέρας, Κινητές Μονάδες, Κέντρα Ψυχικής
Υγείας, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα

Ξενώνας

- αποτελούν υπηρεσίες που δημιουργούνται στο πλαίσιο της κοινότητας
- από κρατικούς ή άλλους φορείς, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) ή ΜΚΟ
- **εξωνοσοκομειακή Μονάδα βραχείας διάρκειας παραμονής** (μέχρι 6 μήνες) και υψηλού βαθμού υποστήριξης (24ωρη κάλυψη με προσωπικό), όπου παρέχονται υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης
- **ενδιάμεση δομή στη διαδικασία μετάβασης** από τις ψυχιατρικές μονάδες νοσηλείας στην αυτόνομη ζωή στην κοινότητα

Ξενώνας

- τα ιατρικά και νοσηλευτικά, κατά την νοσοκομειακή έννοια, χαρακτηριστικά έρχονται σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με τα αποκαταστασιακά
- η επιλογή των ατόμων που φιλοξενούνται στον Ξενώνα γίνεται ύστερα από αίτηση των ιδίων
- η αίτηση του υποψήφιου φιλοξενούμενου μπορεί να γίνει είτε μετά από πρωτοβουλία του ιδίου είτε μετά από παραπομπή από Μονάδες Ψυχικής Υγείας και με τη σύμφωνη γνώμη του θεράποντος ψυχιάτρου ή της θεραπευτικής ψυχιατρικής ομάδας

Οικοτροφείο

- Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης **υψηλού βαθμού προστασίας**
- διαβίωση, θεραπεία και υποστήριξη ατόμων με ψυχικές διαταραχές
- Ο αριθμός των ατόμων που φιλοξενεί το Οικοτροφείο δεν ξεπερνά τους 25
- Δεν υπάρχει περιορισμός στο χρόνο παραμονής τους σε αυτό

Οικοτροφείο

Πληθυσμός :

- άτομα που χρειάζονται ψυχογηριατρική φροντίδα,
- άτομα με νοητική αδυναμία και δευτερογενείς ψυχικές διαταραχές, και
- άτομα που μπορούν να ζήσουν στην κοινότητα, αλλά έχουν χαμηλό βαθμό αυτοδυναμίας

Προστατευόμενο διαμέρισμα

- χώρος στέγασης σε πολυκατοικίες ή μονοκατοικίες, ατόμων με ψυχικές διαταραχές ή νοητική αδυναμία
- τα άτομα έχουν **αυξημένες, αλλά όχι πλήρεις ικανότητες αυτοφροντίδας και αυτοεξυπηρέτησης**
- ο αριθμός των ατόμων που διαμένουν στα προστατευμένα διαμερίσματα δεν υπερβαίνει τα έξι (μ.ο. τα 4 άτομα)
- Σκοπός : η επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ανεξαρτησίας, αυτονομίας και αποτελεσματικότητάς τους

Προστατευόμενο διαμέρισμα

- Συνήθως φιλοξενεί ψυχικά ασθενείς, οι οποίοι είτε ολοκλήρωσαν το αποκαταστασιακό πρόγραμμα του Ξενώνα, είτε θεωρούνται οι πιο λειτουργικοί ένοικοι του Οικοτροφείου
- Στους φιλοξενούμενους παρέχονται στεγαστικές, θεραπευτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες

«Ψυχαργώς»

**Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης
στεγαστικού τύπου:**

Ξενώνας, Οικοτροφείο, Προστατευμένα Διαμερίσματα

Γενικά Νοσοκομεία:

Ψυχιατρικά Τμήματα

**Κοινοτικές δομές παροχής υπηρεσιών ψυχικής
υγείας:**

Κέντρα Ημέρας, Κινητές Μονάδες, Κέντρα Ψυχικής
Υγείας, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα

Ψυχιατρικό Τμήμα

- σύνολο ψυχιατρικών υπηρεσιών νοσηλείας
- ανάλογο κλινικών όπως η παθολογική, η χειρουργική, κ.α.
- σκοπό έχει την παροχή ενδονοσοκομειακής περίθαλψης

Ψυχιατρικό Τμήμα

Χαρακτηριστικά :

- Εξυπηρετεί τον πληθυσμό μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής
- Υπηρεσία δευτεροβάθμιας φροντίδας ψυχικής υγείας
- Συγκεκριμένη δυναμικότητα κλινών
- Συνεργάζεται με τα άλλα τμήματα του νοσοκομείου (διαγνωστικά και θεραπευτικά)
- Στενή συνεργασία με τις υπόλοιπες μονάδες ψυχικής υγείας της περιοχής

Ψυχιατρικό Τμήμα

Οργανωμένο σε επιμέρους μονάδες :

- Μονάδα Βραχείας ή και Μέσης Νοσηλείας
- Μονάδα Νοσηλείας Οξέων Περιστατικών
- Εξωτερικά Ιατρεία
- Μετανοσοκομειακός Ξενώνας Βραχείας Παραμονής

«Ψυχαργώς»

**Μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης
στεγαστικού τύπου:**

Ξενώνας, Οικοτροφείο, Προστατευμένα Διαμερίσματα

Γενικά Νοσοκομεία:

Ψυχιατρικά Τμήματα

**Κοινοτικές δομές παροχής υπηρεσιών ψυχικής
υγείας:**

Κέντρα Ημέρας, Κινητές Μονάδες, Κέντρα Ψυχικής
Υγείας, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα

Κέντρα Ημέρας

- Πληθυσμός :απευθύνεται σε ομάδες πληθυσμού, που είτε πάσχουν από κάποια ήπια ή σοβαρή ψυχική διαταραχή, είτε ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου για εκδήλωση κάποιας ψυχικής νόσου
- δεν παρέχονται υπηρεσίες σε άτομα που παρουσιάζουν προβλήματα εξάρτησης από τοξικές ουσίες, καθώς σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτούνται εξειδικευμένες υπηρεσίες
- Λειτουργεί πρωί κι απόγευμα

Κέντρα Ημέρας

Στόχος : βελτίωση των δεξιοτήτων καθημερινής διαβίωσης και κοινωνικότητας

Δραστηριότητες :

- αυτοφροντίδα, ανάπτυξη κοινωνικών και ατομικών δεξιοτήτων
- κοινωνικοποίηση, ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων
- προετοιμασία του ατόμου για συμμετοχή σε εργασιακού χαρακτήρα δραστηριότητες

Κινητή μονάδα

Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας (ΚΜΨΥ)

μονάδα των νοσοκομείων/κλινικών, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

έργο :

- παροχή υπηρεσιών πρόληψης και νοσηλείας
- ειδική φροντίδα κατ' οίκον
- ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και αγωγή κοινότητας σε δυσπρόσιτες περιοχές

Κινητή μονάδα

- Η ΚΜΨΥ χρησιμοποιεί διαθέσιμους χώρους της κοινότητας, όπως χώρους της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ), χώρους που ανήκουν σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συλλόγους, κ.α.
- Η ΚΜΨΥ χρησιμοποιεί ως **χώρους παρέμβασης αυτούς στους οποίους ζει και εργάζεται ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται** (σπίτι, καφενείο, χώροι δουλειάς)

Κέντρα Ψυχικής Υγείας

- αποκεντρωμένες οργανικές μονάδες
- δημόσια υπηρεσία (μονάδα του Εθνικού Συστήματος Υγείας), υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας
- **εξωνοσοκομειακή δομή** με αρμοδιότητες και σκοπούς όπως η πρόληψη και η θεραπεία των προβλημάτων ψυχικής υγείας μέσα από μια ολιστική προσέγγιση και **παρέμβαση κοντά στο χώρο διαμονής του ατόμου**

Κέντρα Ψυχικής Υγείας

Παραδείγματα υπηρεσιών :

- Τμήμα Κοινοτικής Ψυχιατρικής Φροντίδας ενηλίκων
- Τμήμα Ψυχοθεραπειών
- Τμήμα Ψυχομετρίας
- Ιατρείο χορήγησης ενέσιμων φαρμακευτικών σκευασμάτων μακράς δράσης
- Τμήμα Γραμματείας και Διοικητικής Υποστήριξης
- Τμήμα Έρευνας και Εκπαίδευσης

Ιατροπαιδαγωγικό κέντρο

ΙΠΚ (Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο)

- υπηρεσίες για παιδιά, εφήβους και οικογένειές
- υπηρεσίες πρώιμης διάγνωσης και θεραπείας
- συμβουλευτική και ψυχοθεραπευτική παρέμβαση στις οικογένειες
- ψυχοκοινωνική βοήθεια

Ιατροπαιδαγωγικό κέντρο

Δράσεις :

- Εξειδικευμένες παιδοψυχιατρικές και ψυχολογικές υπηρεσίες
- Υπηρεσίες λογοθεραπείας, εργοθεραπείας και ειδικής διαπαιδαγώγησης
- Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών σε θέματα υγείας
- Σημαντικό είναι το έργο του ΙΠΚ στον τομέα της πρωτογενούς πρόληψης